

Õiguskantsler

Õnne Pillak
esimees
Riigikogu sotsiaalkomisjon
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee

Teie nr
Meie 12.04.2024 nr 6-1/240556/2402176

Toimetulekutoetuse maksmise tingimused

Lugupeetud Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees

Õiguskantsleri poole pöördus 22-aastane üliõpilane, kes elab üürikorteris ja vajab abi eluasemekulude katmisel. Ta taotles toimetulekutoetust, kuid ei saanud seda, sest tema ainus elus olev vanem ei saa toimetulekutoetust. Lapsevanem ei ole oma last kunagi vabatahtlikult toetanud ega tee seda ka praegu. Üliõpilane küsis, kas tingimus, mis seob ka perest eraldi elavad õppurid toimetulekutoetuse taotlemisel oma perega, on kooskõlas põhiseadusega.

Seadus lubab kuni 24-aastasele õppurile, kes elab oma perest eraldi, maksta toimetulekutoetust sel juhul, kui tema perekonnale määrati toimetulekutoetus eelmisel või jooksva kuul ([sotsiaalhoolekande seaduse \(SHS\) § 131 lg 9](#)). Seevastu 25-aastastele ja vanematele õpilastele toimetulekutoetuse taotlemisel selliseid tingimusi ei seata (SHS § 131 lg 10). Seega kohtleb seadus õppureid toimetulekutoetuse saamisel vanuse alusel erinevalt.

Selge on see, et perekond ei pea 21–24-aastast õppijat rahaliselt toetama, sest kohustus õppivat täisealist last ülal pidada lõpeb noore 21-aastaseks saamisel ([perekonnaseaduse § 97 punkt 2](#)).

Õppur võib materiaalselt abi saada ka haridussüsteemist. Praegu ei pruugi aga ka haridussüsteemi toetused erinevat kohtlemist leevendada. Näiteks võib 21–24-aastane üliõpilane ilma jääda ka vajaduspõhisest õppetoetusest, sest selle toetuse saamise õigus sõltub tema ja ta perekonna sissetulekust (lapsevanemate ning alaealiste ja kuni 24-aastaste õppivate õdede ja vendade ning poolõdede ja -vendade sissetulekust, vt [õppetoetuste ja õppelaenu seaduse](#) § 5 lõige 2¹ ja § 5¹ lõiked 1 ja 2).

Tõsi, 21–24-aastane puuduses olev õppur võib enda elatamiseks asuda tööle. See aga ei selgita, miks kohtleb seadus erinevalt temast vanemat õppurit. Näiteks 25-aastasele üliõpilasele makstakse toimetulekutoetust ja ka vajaduspõhist õppetoetust vaid tema enda sissetulekust lähtudes. Vajaduspõhist õppetoetust ei loeta siis ka toimetulekutoetuse määramisel inimese sissetulekute hulka, millest ta peaks oma esmavajadusi katma (SHS § 133 lõike 2 p 6). Nii võib 25-aastane üksi elav üliõpilane saada riigilt vajaduspõhist õppetoetust (150, 270 või 440 eurot kuus) ja lisaks toimetulekutoetust toimetulekupiiri ulatuses (200 eurot kuus) ja oma tegelike eluasemekulude hüvitamiseks (omavalitsuse kehtestatud piirmäärade ulatuses).

Palun sotsiaalkomisjonil neid seadusesätteid arutada ja vastata järgmistele küsimustele.

1. Mis eesmärgil on kehtestatud SHS § 131 lõige 9, mille järgi saab kuni 24-aastane perekonnast eraldi elav inimene toimetulekutoetust vaid siis, kui tema perekond sai eelmisel või jooksva kuul toimetulekutoetust?
2. Miks teeb seadus toimetulekutoetuse määramisel vahet 21-24-aastastel ning 25-aastastel ja vanematel õppuritel?
3. Kas erinevat kohtlemist saab põhjendada sellega, mis õppeasutuses inimene õpib: gümnaasiumis, ülikoolis või kutsekoolis?

Ootan Teie vastuseid 20. maiks 2024.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Riigikogu kultuurikomisjon